

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33900
Nom: Història de l'urbanisme europeu
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1006 - Grau en Història de l'Art	Facultat de Geografia i Història	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1006 - Grau en Història de l'Art	Art i Territori	OPTATIVA

COORDINACIÓ

BESO ROS ADRIAN

BESO ROS ADRIAN

RESUM

En aquesta assignatura es planteja un recorregut històric sobre les teories i aplicacions urbanístiques que han anat apareixent des de l'Antiguitat fins l'època contemporània. Els continguts s'inicien amb l'anàlisi del model urbanístic clàssic grec i romà i especialment l'aparició de la planta hipodàmica en retícula. De l'Edat Mitjana s'analitzen les diferents tipologies urbanes, les ciutats de creixement orgànic, les ciutats noves i el model islàmic. El Mon Modern permet estudiar els teòrics de l'urbanisme i les grans aplicacions de la teoria a ciutats o estats com Roma, París, Versalles, Londres o Espanya. La ciutat del segle XIX analitza les utopies i les actuacions urbanístiques més importants de París, Viena, Barcelona, així com la ciutat lineal, la ciutat jardí i la ciutat industrial. Finalment, en el segle XX s'analitzen les aportacions urbanístiques de Le Corbusier, Wright i altres arquitectes urbanistes.

anistes.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hi ha requisits previs per a cursar l'assignatura.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1006 - Grau en Història de l'Art

Actuar amb autonomia en l'aprenentatge, prenent decisions fonamentades en diversos contextos, emetent judicis sobre la base de l'experimentació i l'anàlisi i transferint el coneixement a noves situacions.

Aplicar diferents metodologies a l'anàlisi integral de l'obra d'art

Aplicar els coneixements adquirits en la formulació d'hipòtesi, realització de síntesi i formulació ordenada de conclusions

Aplicar els coneixements adquirits en matèria de patrimoni a les problemàtiques actuals en la conservació i gestió del patrimoni historicoartístic i cultural

Aplicar una metodologia científica per a qualsevol tipus d'actuació i de decisió en relació amb els coneixements d'Història de l'Art

Assumir la motivació per la qualitat a través d'un compromís ètic personal amb l'entorn professional

Capacitat d'anàlisi i de síntesi a partir de la informació procedent dels diversos continguts de la història d'art i la seua aplicació en l'activitat professional.

Capacitat de lectura de l'entorn a partir de l'anàlisi, l'observació i la deducció de la informació procedent de les obres artístiques produïdes al llarg de la història.

Capacitat de treball en equip i d'integració en equips multidisciplinaris d'altres àrees de coneixement

Capacitat per a elaborar i presentar de manera oral o escrita projectes de gestió relacionats amb les activitats professionals pròpies de la Història de l'Art

Capacitat per a elaborar i transmetre continguts, tant oral com escrita, a un públic tant especialitzat com no especialitzat

Capacitat per a interpretar l'entorn a partir de l'anàlisi, observació i deducció de la informació procedent d'obres artístiques produïdes al llarg de la història

Capacitat per a la resolució dels problemes que es presenten en l'exercici professional com a historiador o historiadora de l'art o gestor del patrimoni.

Capacitat per aplicar eines informàtiques i ús de les xarxes que permeten l'establiment de contactes nacionals i internacionals.

Capacitat per aplicar els coneixements bàsics adquirits a través d'un raonament crític aplicat a l'anàlisi i la valoració d'alternatives.

Capacitat per aplicar els coneixements bàsics a futures situacions professionals, mitjançant l'organització i la planificació adequades dels continguts de la història de l'art.

Capacitat per a reconèixer la diversitat i multiculturalitat a través del coneixement i estudi d'altres cultures

Capacitat per a resoldre problemes que es presenten en l'exercici professional com a historiador/a de l'art o com a gestor/a del patrimoni

Capacitat per a reunir i interpretar dades rellevants i emetre judicis que incloguen una reflexió sobre els aspectes de la producció artística en les seues diferents facetes

Capacitat per expressar de forma oral i escrita en la llengua pròpia i almenys en una llengua estrangera.

Capacitat per presentar i exposar oralment i per escrit projectes de gestió i de discussió de tots els camps d'actuació de la història de l'art.

Capacitat per reunir i interpretar dades rellevants i emetre judicis que incloguen una reflexió sobre aspectes de la producció artístiques en les diverses facetes.

Capacitat per transmetre informació, tant oral com escrita, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Col·laborar eficaçment en equips de treball, assumint responsabilitats i funcions de lideratge i contribuint a la millora i desenvolupament col·lectiu.

Compromís amb els drets fonamentals referits a la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

Coneixement crític de les coordenades espaciotemporals de la història de l'art.

Coneixement de la bibliografia actualitzada, anàlisi crítica d'aquesta, i capacitat per realitzar una síntesi a partir d'un posicionament crític.

Coneixement de les coordenades espaciotemporals de la Història de l'Art

Coneixement de les principals bases de dades i fonts bibliogràfiques especialitzades

Coneixement de les principals fonts visuals, literàries i documentals de la Història de l'Art

Coneixement del Patrimoni Històric Artístic

Coneixement diacrònic de les principals fites i etapes de la Història Universal de l'Art

Coneixements bàsics d'iconografia i d'altres mètodes d'anàlisi de la imatge

Conèixer i comprendre, des de l'àmbit de la titulació, les desigualtats per raó de sexe i gènere en la societat; integrar les diverses necessitats i preferències per raó de sexe i de gènere en el disseny de solucions i resolució de problemes.

Contribuir en el disseny, desenvolupament i execució de solucions que donen resposta a demandes socials, tenint en compte com a referent els objectius de desenvolupament sostenible.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de la titulació, considerant aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diverses activitats realitzades.

Desenvolupar activitats que faciliten la integració de les persones amb discapacitat.

Desenvolupar l'aprenentatge autònom i les habilitats necessàries que afavorisquen les relacions interpersonals

Desenvolupar un aprenentatge autònom i les habilitats necessàries que afavorisquen les relacions interpersonals.

Desenvolupar un compromís amb els valors democràtics i la cultura de la pau en el marc de les activitats artístiques.

Elaborar estats de la qüestió a partir de la informació procedent de la documentació relativa a les obres artístiques

Emprar adequadament la terminologia i el vocabulari tècnic de la història de l'art

Expressar-se correctament, tant de forma oral com escrita, en qualsevol de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana.

Expressar-se de manera oral i escrita en la llengua pròpia.

Interpretar gràfics, fotografies, imatge en moviment, informàtica i materials de l'obra d'art, aplicant els coneixements instrumentals de la Història de l'Art

Prendre contacte directe amb les obres artístiques mitjançant visites als monuments històrics, museus i exposicions que mostren al públic aquest tipus d'obres.

Proposar solucions creatives i innovadores a situacions o problemes complexos, propis de l'àmbit de coneixement, per a donar resposta a les diverses necessitats professionals i socials.

Recognizing the importance of continuing education in order to update knowledge and contribute to the advancement of the humanities

Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat a través del coneixement d'altres cultures.

Saber aplicar els coneixements comprensius d'idiomes moderns, incidint en el vocabulari tècnic.

Saber aplicar els coneixements instrumentals aplicats a la història de l'art per interpretar i manejar gràfics,

fotografies, imatge en moviment, informàtica i materials de l'obra d'art.

Saber aplicar una metodologia científica per a qualsevol tipus d'actuació i de decisió en relació amb els coneixements d'història de l'art.

Saber comunicar-se de manera efectiva, tant de manera oral com escrita, adaptant-se a les característiques de la situació i de l'audiència.

Saber utilitzar els coneixements adquirits en la formulació d'hipòtesi, realització de síntesi i formulació ordenada de conclusions.

Valorar la producció artística sota la perspectiva de sostenibilitat i igualtat entre les persones, que contribuïska al desenvolupament dels valors democràtics i de la cultura de la pau

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. HISTÒRIA DE L'URBANISME I LA HISTÒRIA DE L'ART

Introducció a l'estudi de la forma urbana dins del seu context històric i cultural. Imatges, documents i principis arquitectònics.

2. LES ARRELS DE L'URBANISME EUROPEU: GRÈCIA I ROMA

La polis grega. La colonització i la ciutat planificada: Hipòdam de Milet. Principis del urbanisme romà. La ciutat de Roma. Urbanisme i romanització a la Mediterrània.

3. EDAT MITJANA

De la ciutat antiga a la ciutat medieval. La ciutat medieval en Europa. Noves fundacions urbanes. La maduresa de la ciutat medieval als segles XIV i XV. La ciutat islàmica.

4. LA CIUTAT EN EL RENAIXEMENT

Utopia i realitat: la ciutat i la nova cultura arquitectònica.

5. LA CIUTAT BARROCA

Principis de l'urbanisme barroc. Les capitals de l'Europa barroca. La gran escala i l'arquitectura del paisatge.

6. L'ÉPOCA DE LES REVOLUCIONS (1750-1850)

Les propostes de l'arquitectura revolucionària. Les aportacions angleses: el jardí paisatgista. Canvi social i polític en la ciutat en el context de la Revolució industrial: utopistes i reformistes.

7. LA CIUTAT BURGESA

Reorganització y eixample de les ciutats. Les primeres legislacions urbanes: eixample i reforma interior. Haussmann i el pla de París. El Ring de Viena. El Pla Cerdà a Barcelona.

8. LA CIUTAT DE L'URBANISME MODERN (1880-1945)

Aspectes legislatius. Els plans reguladors. Camillo Sitte i la concepció artística de l'urbanisme. Ebenezer Howard i la Ciutat-Jardí. La Ciutat Lineal i Arturo Soria. La ciutat industrial de Tony Garnier

9. APROXIMACIÓ ALS PROBLEMES URBANÍSTICS DEL NOSTRE TEMPS (1945-2000)

Legislació i experiències urbanístiques en la postguerra. El Moviment Modern i la ciutat. Conservació i transformació dels centres històrics. Crisi i fragmentació del concepte tradicional de ciutat.

VOLUM DE TREBALL (HORES)**ACTIVITATS PRESENCIALS**

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00
Resolució de casos pràctics	5,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

El desenvolupament de l'assignatura s'estructura al voltant de les activitats formatives presencials següents.

Classes de teoria (3 h): Classes síncrones amb exposició a càrrec del professorat i participació de l'estudiantat. Durant les exposicions del professorat s'intercalaran activitats pràctiques de comentari d'imatges, textos (literatura crítica o fonts històriques o historiogràfiques) i altres fonts audiovisuals per part de l'alumnat, relacionades amb els continguts impartits en eixe moment. Amb això es pretén que l'alumnat pugui relacionar en tot moment l'aprenentatge teòric amb la realització d'activitats que li permeten anar adquirint progressivament les habilitats i competències previstes. Per a aquestes activitats pràctiques, inserides a mesura que es desenvolupen els temaris, es podran utilitzar els recursos digitals disponibles a l'Aula Virtual o a les pàgines web de la mateixa universitat, de museus o de centres d'investigació. Es tracta de recursos que permeten la localització, visualització i anàlisi de materials audiovisuals, bibliogràfics, documentals i didàctics. El seu ús implica el coneixement dels processos de cerca d'informació contrastada i selectiva.

Pràctiques (1 h): Comprenen activitats pràctiques planificades i desenvolupades pel professorat que imparteix l'assignatura, com ara recorreguts urbans, visites a monuments, exposicions, museus, centres d'interpretació, presentacions orals de treballs realitzats de manera individual o en grup..., en les quals l'alumnat pot relacionar i/o aplicar els coneixements adquirits en les classes teòriques. També poden incloure l'assistència a espais qualificats com la Cartoteca de la Facultat, la Biblioteca d'Humanitats i altres instal·lacions externes, així com la participació en seminaris especialitzats, conferències, congressos, tallers, etc.

A més, es preveuen les activitats no presencials següents, que l'alumnat haurà de desenvolupar de manera autònoma:

Estudi i treball autònom. Realització de lectures guiades, consulta autònoma de documents, fons bibliogràfics i audiovisuals, estudi de materials, així com cerques i localització d'informació en bases de dades. S'hi inclou la preparació de les classes teòriques i de les sessions pràctiques. També pot comportar l'assistència a tutories presencials o virtuals amb el professorat responsable de la matèria.

Preparació d'activitats d'avaluació. Inclou la realització de treballs escrits (individuals o en grup), exposicions orals, pràctiques, memòries d'activitats, exàmens i altres proves. També pot incloure l'assistència a tutories, presencials o virtuals, amb el professorat responsable de la matèria.

AVALUACIÓ

1. Prova final.

Prova escrita de caràcter teòric-pràctic en acabar el quadrimestre en la que s'avaluen:

- Adquisició de coneixements
- Comprensió dels processos històrics i culturals on s'inscriuen les diferents manifestacions artístiques.
- Capacitat d'argumentació i presentació d'un discurs ordenat i coherent.
- Coneixement del vocabulari i la terminologia específica de la Història de l'Art.

Constitueix un percentatge del 60 % de la qualificació total.

2. Memòries de pràctiques, treballs i activitats complementàries.

Dins d'aquests bloc s'avaluen:

- Adquisició de coneixements.
- Comprensió de la bibliografia general i específica de les diferents matèries.
- Capacitat per a l'elaboració d'informes i/o memòries escrits/es sobre les activitats complementàries que es plantegen en l'apartat d'activitats formatives (visites a museus, exposicions, conjunts arqueològics i monumentals, etc).
- Adquisició d'un esperit analític i crític de la bibliografia i les fonts utilitzades per la Història de l'Art.
- Adquisició d'habilitats de recerca bibliogràfica i informació.
- Capacitat d'argumentació i presentació d'un discurs ordenat i coherent.
- Elaboració d'anàlisi i propostes d'interpretació de l'obra d'art.
- Adquisició d'una metodologia científica pròpia de la Història de l'Art.
- Anàlisi i interpretació del fet artístic en relació a les fonts documentals, literàries, visuals...

- Adquisició de coneixements instrumentals aplicats a la Història de l'Art.

Constitueix un percentatge d'un 40 % sobre la qualificació total.

En síntesi:

Prova final 60%

Memòries de pràctiques, treballs i activitats complementàries 40%

Cal assolir una puntuació mínima de 4/10 punts en l'examen per fer mitjana ponderada amb la resta de qualificacions.

El treball pràctic i el control de lectura o la memòria de les activitats complementàries es lliuraran obligatòriament en primera convocatòria i no es poden recuperar en la segona. Es respectaran les qualificacions obtingudes per al càlcul de la nota final amb la puntuació obtinguda en la segona convocatòria d'examen.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

- BENEVOLO, Leonardo: *Diseño de la ciudad*. 5 vols. Barcelona, Gustavo Gili, 1982.
- BENEVOLO, Leonardo: *Orígenes del urbanismo moderno*. Madrid, Celeste Ediciones, 1982.
- BONET CORREA, Antonio: *Las claves del urbanismo*. Barcelona. Planeta 1995.
- CHUECA GOITIA, Fernando: *Breve historia del urbanismo*. Alianza Editorial. Madrid, 1968.
- DELFANTE, Charles: *Gran historia de la ciudad. De Mesopotamia a Estados Unidos*. Madrid, Abada, 2006.
- MORRIS, A. E. J: *Historia de la forma urbana. Desde sus orígenes hasta la Revolución Industrial*. Gustavo Gili, Barcelona, 1984.
- VV. AA: *Historia de la Europa urbana*, 4 vols., València, Publicacions de la Universitat de València, 2010-2011.

Referències complementàries:

- ARGAN, G. C: *La Europa de las capitales, 1600-1700*. Barcelona, 1964.
- BENEVOLO, Leonardo: *La ciudad europea*. Barcelona, Crítica, 1993.
- BENEVOLO, Leonardo: *Historia de la arquitectura del Renacimiento. La arquitectura clásica (del siglo XV al siglo XVIII)*. Barcelona, 1981.
- BENEVOLO, Leonardo: *Historia de la arquitectura moderna*. Barcelona, Gustavo Gili, 1994.
- BONET CORREA, Antonio: *El urbanismo en España e Iberoamérica*. Madrid, 1991.
- BRAUNFELS, Wolfgang: *Urbanismo occidental*. Madrid, Alianza Forma, 1983.
- GARCÍA BELLIDO, Antonio; TORRES BALBÁS, Leopoldo et al.: *Resumen histórico del urbanismo en España*. 2º ed. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración Local, 1987.
- HALL, Peter: *Ciudades del mañana. Historia del urbanismo del siglo XX*. Barcelona, Del Serbal, 1996.
- JELICOE, Geoffrey; JELICOE, Susan: *El paisaje del hombre. La conformación del entorno desde la Prehistoria hasta nuestros días*. Barcelona, Gustavo Gili, 2000.
- KOSTOF, Spiro: *Historia de la arquitectura*. 3 vols. Madrid, Alianza, 1988.
- LAURIE, Michael: *Introducción a la arquitectura del paisaje*. Barcelona, Gustavo Gili, 1983. Cap. II El jardín en la historia.
- LOIS, Rubén Camilo (coord.): *Los espacios urbanos: el estudio geográfico de la ciudad y la urbanización*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2012.
- LOZANO BARTOLOZZI, María del Mar: *Historia del urbanismo en España II. Siglos XVI, XVII y XVIII*. Madrid, Cátedra, 2011.
- MONTERO VALLEJO, Manuel: *Historia del urbanismo en España I. Del eneolítico a la Baja Edad Media*. Madrid, Cátedra, 1996.
- MURATORE, G.: *La ciudad renacentista*. Madrid, 1980.
- ROSENAU, Helen: *La ciudad ideal. Su evolución arquitectónica en Europa*. Madrid, Alianza Editorial, 1985.
- ROSSI, Aldo: *La arquitectura de la ciudad*. Barcelona, Gustavo Gili, 1992.
- SCHOENAUER, Norbert: *6000 años de hábitat. De los poblados primitivos a la vivienda urbana en las culturas de Oriente y Occidente*. Barcelona, Gustavo Gili, 1984.
- TERÁN, Fernando: *Historia del urbanismo en España III. Siglos XIX y XX*. Madrid, Cátedra, 1999.

- VV. AA: *Historia del urbanismo*. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración Local, 1981-1985. Varios vols.